

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 202/2020-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. mája 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára (sudca spravodajca) prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Jurajom Žuchom, Ventúrska 7, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 272/2018 z 31. júla 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. novembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), advokátom JUDr. Jurajom Žuchom, Ventúrska 7, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho

základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo 272/2018 z 31. júla 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ v procesnom postavení žalobcu sa v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 8 C 229/2011 domáhal ochrany osobnosti a náhrady nemajetkovej ujmy. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 8 C 229/2011 z 12. mája 2014 žalobu zamietol a sťažovateľa zaviazal na náhradu trov konania. Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ odvolanie. Následne Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 4 Co 138/2015 z 29. novembra 2017 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Sťažovateľ napadol rozsudok odvolacieho súdu dovolaním z dôvodov podľa § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) a podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa odmietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uvádza, že považuje „*tvrdenie v odôvodnení Uznesenia Najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 272/2018 zo dňa 31. júla 2019 na strane 8 v odseku 20, že odvolací súd vykonal test proporcionality za nepravdivé a arbitrárne tvrdenie*“.

4. Sťažovateľ zastáva názor, že «... *Súd vo svojom rozhodovaní pochybil, keď nevykonal tzv. test proporcionality založený na hľadaní odpovedí na otázky KTO, O KOM, ČO, KDE, KEDY a AKO v danom prípade „hovoril“ (uverejnil informáciu)*», pričom v ústavnej sťažnosti prezentuje svoje stanovisko ku každej z týchto otázok a tiež poukazuje na požiadavku riadneho odôvodnenia súdnych rozhodnutí vyplývajúcu z rozhodovacej činnosti ústavného súdu.

5. Na základe argumentácie uvedenej v ústavnej sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po jej prijatí na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa, právo na súdnu a inú právnu ochranu zaručenú čl. 46 ods. 1, právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena podľa článku 19 ods. 1, právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa článku 19 ods. 2, právo na prezumpciu neviny podľa článku 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 31. júla 2019, v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 272/2018 porušené bolo.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 31. júla 2019, v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 272/2018 sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.“

II.

Relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 19 ods. 1 ústavy každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

9. Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

10. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

11. Podľa čl. 50 ods. 2 ústavy každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

13. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie veci ústavným súdom

14. Z § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva

alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

15. Ústavný súd považuje za potrebné poukázať na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej ani preskúmať, resp. či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

16. Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre opakovane uvádza, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. K porušeniu tohto základného práva by mohlo dôjsť predovšetkým vtedy, ak by bola komukoľvek odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, teda pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 216/06).

17. Ústavný súd poukazuje na to, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

18. Právo na súdnu ochranu sa v civilnom sporovom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred súdom vrátane dovolacích konaní, v ktorých sa (popri všeobecných procesných podmienkach) uplatňujú aj ďalšie, osobitné procesné podmienky dovolacieho konania.

19. V nadväznosti na uvedené východiská ústavný súd, poukazujúc na svoju doterajšiu judikatúru, považuje za potrebné zdôrazniť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, sústavu ktorých završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

20. Na základe uvedených právnych názorov ústavný súd pri predbežnom prerokovaní preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľa.

21. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že sťažovateľ vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania z § 420 písm. f) CSP, keďže podľa jeho názoru

nie je rozhodnutie odvolacieho súdu dostatočne odôvodnené, jeho skutkové a právne závery sú neudržateľné, neodôvodnené až arbitrárne. Zároveň videl pochybenie odvolacieho súdu aj v tom, že v rámci svojho rozhodovania nevykonal test proporcionality. K uplatnenému dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP sťažovateľ v dovolaní žiadne dôvody neuviedol, nevymedzil právnu otázku ani necitoval rozhodnutia, od ktorých sa mal odvolací súd odkloniť.

22. Ústavný súd poukazuje na relevantnú časť odôvodnenia napadnutého uznesenia, v ktorej dovolací súd uvádza:

„Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu však nedáva podklad pre tvrdenie dovolateľa, že nespĺňa požiadavku riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Odvolací súd v dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, zhrnul podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán sporu, pričom jasne a zrozumiteľne vysvetlil, prečo potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu má podľa názoru odvolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle § 393 CSP. V nadväznosti na uvedené dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad.“

23. Najvyšší súd k námietke sťažovateľa, že odvolací súd nevykonal test proporcionality, uvádza: «... odvolací súd uvedený test vykonal, vid' č. 1. 12 rozsudku odvolacieho súdu, v zmysle ktorého uviedol: „že došlo k naplneniu jedného z účelov tlače, a to informovať verejnosť o otázkach legitímneho verejného záujmu a zároveň nedošlo k zásahu do práva žalobcu na ochranu osobnosti, keďže práve v posudzovanej veci bolo potrebné uprednostniť právo na slobodu prejavu žalovaného a právo verejnosti na informácie pred právom žalobcu na ochranu osobnosti. Spravodajstvo o uskutočnenej závažnej trestnej činnosti a o s tým súvisiacej činnosti orgánov činných v trestnom konaní, je prinášaním informácií o otázkach verejného záujmu, a teda realizáciou slobody prejavu a práva na informácie podľa čl. 26 Ústavy SR a čl. 10 Dohovoru, pričom, ako správne

vyhodnotil súd prvej inštancie, všetky sporné články sú vzhľadom na ich obsah nepochybne spravodajskými a informujú o veci dôležitého verejného záujmu a ich autor zverejnením mena, priezviska a fotografie žalobcu neporušil ani príslušné ustanovenie Etického kódexu novinára.“»

24. V nasledujúcej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia dovolací súd argumentuje:

„Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani po novej právnej úprave civilného sporového i mimosporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. Na základe čoho sú vyššie uvedené námietky dovolateľa nedôvodné.“

25. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP najvyšší súd v napadnutom uznesení uvádza:

„... V prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 CSP nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu...“

... Dovolací súd konštatuje, že výsledok posúdenia prípustnosti dovolania je teda podmienený tým, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky. Dovolací súd je toho názoru, že len samotná polemika s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. V prípade absencie náležitého vymedzenia právnej otázky najvyšší súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných

a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd, a v súvislosti s tým ani vyhľadávať všetky (do úvahy prichádzajúce) rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré sa týkajú danej problematiky; dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v Civilnom sporovom poriadku, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP...

... Vzhľadom na skutočnosť, že dovolateľ nevymedzil dovolací dôvod spôsobom vyplývajúcim z § 432 ods. 2 CSP v spojení s § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, dovolací súd dovolanie dovolateľa podľa § 447 písm. f/ CSP odmietol.“

26. V nadväznosti na citované časti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd pripomína, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie ním označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. V inom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Civilný sporový poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať odoprenie prístupu sťažovateľa k súdnej ochrane v konaní o dovolaní.

27. Z citovaných častí napadnutého uznesenia možno vyvodiť, že najvyšší súd odmietnutie dovolania sťažovateľa primeraným spôsobom odôvodnil, pričom tento jeho záver nemožno považovať za arbitrárny. Ústavný súd pri preskúmaní napadnutého uznesenia nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup dovolacieho súdu (v medziach posudzovanej prípustnosti dovolania, pozn.), t. j. postup, ktorý by nemal oporu v zákone. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že najvyšší súd sa ústavne akceptovateľným spôsobom zaoberal a aj vysporiadal s dovolacími dôvodmi

sťažovateľa, pričom ho vo vzťahu k oboom uplatneným dovolacím dôvodom odmietol ako neprípustné.

28. Ústavný súd konštatuje, že k porušeniu základných práv a slobôd nemôže dôjsť postupom a rozhodnutím všeobecného súdu, ktorým tento uplatní svoju právomoc spôsobom, ktorý zákon umožňuje. O takýto postup išlo aj v posudzovanej veci v prípade najvyššieho súdu, ktorý zákonom zverenú právomoc rozhodnúť o prípustnosti dovolania v prípade sťažovateľa uplatnil ústavne konformným spôsobom v súlade s príslušným procesnoprávnym predpisom.

29. Z uvedeného vyplýva, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom základných práv sťažovateľa podľa čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 ústavy neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala možnosť vyslovenia ich porušenia po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné, a preto ústavnú sťažnosť pri predbežnom prerokovaní odmietol v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

30. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu